

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАДА

ОСНОВИ ЗАГАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Ступінь вищої освіти:	Бакалавр
Спеціальність:	053 Психологія «Практична психологія»
Рік підготовки:	2
Семестр викладання:	Осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	16.0
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	залік

Автор курсу та лектор:

к.психол.н., доц., Каширіна Євгенія Володимирівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри практичної психології та соціальної роботи

посада

kashirina@snu.edu.ua	+38-050-855-5130	Viber за номером телефону	325ГК аудиторія кафедри ППСР
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Метою лекційних занять за дисципліною є поглиблення знань здобувачів вищої освіти щодо психологічного комплексу теоретичних здобутків у галузі загальної психології та оволодіння практичними навичками проведення психологічних досліджень з використанням основних методів цієї дисципліни.

Метою самостійної роботи за дисципліною є засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача; поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Результати навчання:

Знання: наукове та практичне значення психології; психологічне походження індивідуальних особливостей людини; психологічні особливості різних етапів розвитку особистості; основні досягнення, сучасні проблеми та тенденції розвитку психологічної науки, її взаємозв'язок з іншими науками; методи психологічного дослідження; основні стадії та рівні розвитку психіки в філогенезі; особливості протікання психічних пізнавальних процесів та їх значення у житті людини; значення потреб і мотивів у розвитку особистості; особливості прояву темпераменту, характеру й здібностей; індивідуальні прояви особистісних якостей людини в діяльності; особливості міжособистісного спілкування.

Вміння: працювати з науковою психологічною літературою; вступати в наукові дискусії, аргументувати власну думку, користуючись термінами наукової психології; використовувати отримані знання для характеристики психічних явищ; проводити психологічне спостереження для дослідження індивідуально-психологічних особливостей; давати психологічну характеристику особистості, особливостей темпераменту, характеру,

здібностей; діагностувати різноманітні психологічні якості особистості, давати відповідні рекомендації; володіти найпростішими прийомами психічної саморегуляції.

Передумови до початку вивчення: Базові знання з дисциплін: «Вікова психологія», «Гуманістична психологія та її розвиток на Україні».

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання дисципліни є забезпечення здобувачів вищої освіти знаннями з загальної психології на основі теоретичних знань, озброїти вміннями і навиками визначення психологічного контексту в умовах практичної діяльності. В процесі вивчення дисципліни здобувачів вищої освіти повинні засвоїти основні категорії загальної психології, історичні передумови і перспективи розвитку психології, її напрями та галузі, структуру, задачі та методи науки, її міждисциплінарні зв'язки з іншими науками.

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 02. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 03. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 04. Здатність працювати в команді.

ЗК 05. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.

СК2. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР2. Вміти організувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1	Предмет психології як науки, її завдання	2/2	Походження слова «психологія». Роль психології в сучасному світі. Вплив психології на розвиток людини як особистості. Галузі сучасної психології. Стисла характеристика різних галузей психологічної науки. Місце психології в системі наук. Сучасна вітчизняна психологія, її принцип.	Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
2	Психіка як предмет психології	2/2	Поняття психіки. Психіка і свідомість. Суспільно-історичний характер свідомості. Розвиток свідомості та її структура. Самосвідомість людини.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
3	Діяльність як активність особистості	2/2	Соціально-психологічний аспект діяльності. Діяльність як психофізіологічний процес: психічні процеси та досвід людини (знання, уміння, навички, звички). Зміст і структура активності і діяльності: потреба, мотив, задача, дія (операція), результат, контроль і оцінка. Внутрішні і зовнішні компоненти діяльності Інтеріоризація та екстеріоризація. Види людської діяльності (спілкування, гра, навчання, праця); їх освоєння і розвиток.	Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
4	Особистість у психології	2/2	Поняття особистості в психології. Людина, індивід, особистість, індивідуальність. Особистість як об'єкт і суб'єкт соціальної взаємодії. Склад і структура особистості: спрямованість особистості; індивідуально-психофізіологічні властивості особистості (статеві, вікові особливості, патологічні зміни, темперамент); соціально-психофізіологічна характеристика особистості (психічні процеси, стани, властивості, характер); соціальногенетичний аспект особистості (задатки, здібності, досвід людини). Самооцінка – центральний компонент “Я-концепції”: за рівнем (висока, середня, низька); за співвіднесенням з реальними успіхами (адекватна, неадекватна); за особливістю функціонування (конфліктна, безконфліктна).	Презентації в PowerPoint. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
5	Увага	2/2	Поняття про увагу. Функції уваги. Теорія домінанти А.А. Ухтомського; Види уваги: мимовільна (пасивна) і довільна (активна), післядовільна;. Форми уваги: зовнішня і внутрішня; колективна, групова, індивідуальна. Властивості уваги: спрямованість, зосередженість, стійкість, тривалість, концентрація, інтенсивність, коливання (флуктуація), розподіл, переключення, обсяг, широта, активність.	Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
6	Відчуття та сприймання	2/2	Поняття про відчуття. Фізіологічна основа відчуттів: органи чуття, аналізатори,	Практичні вправи. Індивідуальні

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			рецептори. Класифікація та види відчуттів: дистантні (зорові, слухові, нюхові), контактні (смакові, больові, тактильні); екстероцептивні; інтероцептивні (органічні відчуття); пропріоцептивні (кінестетичні, статичні). Загальні закономірності відчуттів: пороги чутливості, адаптація, взаємодія відчуттів, сенсibilізація, синестезія, контраст, індукція. Властивості відчуттів: якість, інтенсивність, тривалість, просторова локалізація. Основні поняття: відчуття, аналізатор, рецептор, верхній абсолютний поріг чутливості, нижній абсолютний поріг чутливості, , адаптація, сприймання.	завдання. Опитування.
7	Пам'ять	2/2	Поняття про пам'ять. Пам'ять людини (довільна, логічна, опосередкована) і тварини (генетична, механічна). Класифікація і види пам'яті: за часом збереження матеріалу (миттєва, короткочасна, оперативна, довготривала, генетична); за переважаючим аналізатором (зорова, слухова, тактильна, смакова, нюхова); за змістом того, що запам'ятовується і відтворюється (образна, словесно-логічна, рухова, емоційна); за характером участі волі в процесах запам'ятовування і відтворення матеріалу (мимовільна і довільна). Процеси і закономірності пам'яті.	Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
8	Мислення	2/2	Поняття про мислення. Зв'язок мислення з мовою. Теорії мислення, його фізіологічна основа. Мислительні дії і операції (порівняння, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, конкретизація, класифікація, систематизація). Класифікація та види мислення: за змістом (наочно-дійове, наочно-образне, абстрактне); залежно від змісту задач, у розв'язання яких воно включається (технічне, наукове, художнє); за характером завдань (практичне, теоретичне, інтуїтивне, аналітичне); за ступенем новизни і оригінальності (репродуктивне і продуктивне); Інтелект людини (логічно-формальний, наочно-конкретний, аналітичнорецептивний, комбінаторно-творчий, сприйнятливо-тонкий, загострено - спрямований).	Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
9	Уява	2/2	Поняття про уяву як вищий пізнавальний	Практичні вправи.

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			процес. Фізіологічна основа уяви. Класифікація та види уяви: у зв'язку із застосуванням волі (активна-довільна; пасивна-мимовільна); залежно від характеру діяльності людини (продуктивна-творча; репродуктивна-відтворююча); за змістом (художня, технічна, наукова). Мрія, фантазія, сновидіння, галюцинація. Функції уяви (уявлення дійсності в образах; регулювання емоційних станів; участь в довільній регуляції пізнавальних процесів і станів; формування внутрішнього плану дій). Уява і творчість. Роль уяви в різних видах діяльності (науковій, технічній, художній).	Індивідуальні завдання. Опитування.
10	Темперамент	2/2	Поняття про темперамент. Історія розвитку вчення про темперамент. Фізіологічні основи темпераменту. Психологічна характеристика та властивості типів темпераменту: холерик, сангвінік, флегматик, меланхолік.	Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
11	Характер	2/2	Поняття про характер. Структура характеру. Акцентуації рис характеру. Класифікація: за тілесною конституцією людини Е. Кречмера (атлетичний, пікнічний, астеничний); типологія соціальних характерів Е.Фромма.	Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
12	Здібності та творчість	2/2	Поняття про здібності. Природні і соціальні передумови здібностей. Структура здібностей: загальні та спеціальні здібності. Здібності, обдарованість, талант, геніальність, майстерність.	Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
13	Емоції та почуття	2/2	Поняття про емоції і почуття. Функції емоцій і почуттів. Психологічні теорії емоцій, їх фізіологічна основа. Види емоцій: прості і складні, вроджені і набуті. Види почуттів: моральні, інтелектуальні, естетичні. Форми переживання емоцій і почуттів: афекти, настрої, стрес, пристрасті, потяги. Емоційні стани (страх, тривога, сором, гнів, роздратування, радість та ін.).	Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
14	Вольова сфера особистості	2/2	Поняття про волю. Ознаки вольової поведінки. Функції волі (спонукальна і гальмівна; спрямовуюча і регулююча). Критерії вольової поведінки. Вольові дії (довільні і мимовільні). Простий і складний вольовий акт.	Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.

Рекомендована література

Основна література:

1. Бондарчук О.І., Туриніна О.Л. Загальна психологія. / О.І. Бондарчук, О.Л. Туриніна – К.: Логос, 2004. – 140 с.
2. Власова О. / Основи психології та педагогіки: підручник / О.І. Власова., А.А. Марушкевич / 2-е вид., переробл. – К.: Знання, 2011. – 333с.
3. Загальна психологія: Підручник для студ. вищ. навч. закладів / За заг. ред. акад. С.Д. Максименка. – К.: Форум, 2000.
4. Ільїна Н.М. Загальна психологія: теорія та практикум: навч. посібник / Н.М. Ільїна, С.О. Мисник – Суми. Університетська книга, 2011. – 352с.
5. Максименко С.Д. Розвиток психіки в онтогенезі: У 2 т. / С.Д. Максименко –К.: Форум, 2002. – Т.1. – 319 с.; Т.2. – 335 с.
6. Максименко С.Д. Загальна психологія. / С.Д. Максименко – Вінниця: Нова книга, 2004. – 701 с.
7. Мельничук О.Б. / Психологічна діагностика: [навчальний посібник для студентів подвійних спеціальностей із спеціальністю «Практична психологія»] – Київ: Каравела, 2013. – 316с.
8. М'ясоїд П. Задачі з курсу загальної психології: Навч. посіб. / П. М'ясоїд – К.: Вища шк., 1998. – 184 с.
9. Основи психології: Підручник / За ред О.В. Киричука, В.А. Роменця. – К.: Либідь, 1995. – 632 с.
10. Психологічний словник – довідник / Ю.О. Приходько, В.І. Юрченко. – 2012 – 328с.
11. Романюк Л. Становлення цінностей особистості: психологічний аспект. – Кам'янець-Подільський: Вид-во та друк ПП Мощинський В.С., 2013. – 388с.
12. Русинюк І.І. Психологія. Навчальний посібник – 2-ге видання / І.І. Русинюк. – К., 2011. – 407 с.
13. Скрипченко О.В. Загальна психологія: хрестоматія: навч. посібник / О.В.Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Каравела, 2008. – 640 с.

Інформаційні ресурси.

- Система дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodle.snu.edu.ua/>

Методичне забезпечення

1. Основи загальної та медичної психології у вищій школі /Навч.посіб./за ред. Р.І.Білобровки – 2018.- 286 с.
2. Загальна психологія. Видання 3-є, перероблене та доповнене. Навчальний посібник. – К.: Максименко С.Д. Центр учбової літератури, 2008. – 272с.
3. Психологія: навчально-методичний посібник /Н.І. Жигайло, Р.І. Карпінська;– Львів: СПОЛОМ.,2013. – 264с.:іл., табл.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Присутність на заняттях та засвоєння лекційного матеріалу за темами	60	20
Присутність на заняттях (у період настановної сесії) та своєчасне виконання самостійних практичних завдань у межах тем	-	30
Індивідуальна робота	20	30
Залік (тест)	20	20
Разом	100	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Дотримання академічної доброчесності за курсом ґрунтується на внутрішньо-університетській системі запобігання та виявлення академічного плагіату. До основних вимог за курсом віднесено - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаковими для всіх здобувачів засобами:– за допомогою програмного забезпечення Unicheck і засобів системи MOODLE; за Internet-джерелами – за допомогою програми Antiplagiarism.net.

Завдання і заняття:

Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі

зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача. Здобувач вищої освіти має право на оскарження результатів оцінювання.

Поведінка в аудиторії:

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. На аудиторні заняття слухачі мають з'являтися вчасно відповідно до діючого розкладу занять, яке міститься на сайті університету. Під час занять усі його учасники мають дотримуватися вимог техніки безпеки.